

**การวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนาระบวนการนิเทศตามศาสตร์
พระราชา บณฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม
สำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาเชียงใหม่ เขต 4**

**Creation and Development of Supervision Process according
to the King's Science based on Learning Management by Using
Moral Project for Teachers in Educational Institutions Under
Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4**

ฉวีวรรณ ไชยพิเศษ

Chaweewan Chaipichet

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4

Corresponding Author E-mail: noi6478@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม และความต้องการได้รับการนิเทศของครูในสถานศึกษา 2) สร้างและพัฒนาระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา บณฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม สำหรับครูในสถานศึกษา และ 3) ประเมินผลการใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา บณฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม สำหรับครูในสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 79 คน และผู้เรียนจำนวน 316 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม และความต้องการได้รับการนิเทศของครู พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม โดยต้องการให้ศึกษานิเทศก์มานิเทศ แนะนำ ช่วยเหลือครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร 2) ผลการสร้างและพัฒนาระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา สรุปเป็นกระบวนการนิเทศ 7 ขั้น ได้แก่

1) เข้าใจปัญหา (Understanding) 2) ศึกษาแนวทาง (Planning) 3) สร้างความตระหนักรู้ (Awareness) 4) ร่วมมือพัฒนา (Participation) 5) นิเทศ นำพาปฏิบัติ (Coaching and Mentoring) 6) ประเมินผลและรายงานผล (Evaluation and Report) และ 7) เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Providing and Sharing) 3) ผลการใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมสูงขึ้น มีความพึงพอใจต่อการนิเทศอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงงานคุณธรรมในระดับดีมาก และผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในระดับมาก

คำสำคัญ: การนิเทศ, ศาสตร์พระราชา, การจัดการเรียนรู้, โครงงานคุณธรรม

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine the condition of learning management by using the moral project and the need for supervision of teachers in academic institutions; 2) to build and develop the supervision process according to the King's science on the basis of learning management by operating the moral project for teachers in academic institutions; and 3) to evaluate the use of the supervision process according to the King's science based on learning management operating the moral project. The population used in the research was 974 teachers in schools under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4, and 15,448 students. The sample groups were 79 teachers of social studies, religion and culture subjects and 316 students. The tools employed for data collection were questionnaires, assessment forms, knowledge scales and satisfaction questionnaires. The statistics used to analyze the data are: Mean and standard deviation and t-test.

The condition of learning management using moral projects and the need for supervision of teachers found that teachers lacked knowledge and understanding in preparing learning management plans. As for establishing the learning process by using the Moral Project, they required the supervisors to advise and support teachers in an engaging manner.

The results of creating and developing the supervision process according to the King's science can be summarized as a 7-step supervision process: 1) Understanding 2) Planning, 3) Awareness 4) Participation, 5) Coaching and Mentoring, 6) Evaluation and Report and 7) Providing and Sharing.

The results of using the supervision process according to the King's science found that teachers have knowledge and understanding in learning management by operating moral projects and have the ability to write a learning management plan. They demonstrated a more extraordinary ability to establish learning using moral projects and their satisfaction with supervision was at a high level. In addition, students possessed an extremely satisfactory level of ability to work on moral projects and developed Eight Moral principle on a large scale.

Keywords: Supervision Process, King's Science, Learning Management, Moral Project

บทนำ

สืบเนื่องจากปี พ.ศ.2555 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาล ที่ 9) ทรงมีพระราชประสงค์ว่า “ให้โรงเรียนสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง” ได้พระราชทานหลัก 3 ประการในเรื่องครูและนักเรียน ได้แก่ 1) ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู 2) ให้ครูสอนเด็กให้มีความสนใจกับเพื่อน และ 3) ให้ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำเป็นหมู่คณะ เพื่อพวกเขาจะได้เห็นคุณค่าของสามัคคี (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรมมูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2559: 9) กอปรกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ที่ว่า “การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน อันได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี อย่างไรก็ตาม สักคมปัจจุบันคนมีความย่อหย่อนในคุณธรรมจริยธรรม โดยผลการวิจัยเรื่อง “สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2561” พบว่า ปัญหาคุณธรรมที่มีความรุนแรง 5 ลำดับแรกมีดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน 2) จิตสำนึกสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเห็นแก่

ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม 3) พฤติกรรมบริโภควัตถุนิยม ไม่มีความพอเพียง 4) ขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพกติกา กฎหมาย และ 5) ขาดความสามัคคี และคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะ(ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2561: 3-4) ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้น้อมนำพระราชกระแสพระบรมราโชวาทพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาล ที่ 9) เข้าสู่ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ภายใต้ “ ศาสตร์พระราชา ” เพื่อสืบสานน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 25) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มุ่งพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยกำหนดไว้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 132) จึงทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น สามารถดำรงชีวิตได้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ควบคู่กับความมีคุณธรรม จริยธรรม สำหรับ “การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน” เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตจริงด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Panich, 2012: 68) และใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักธรรม “อริยสัจ 4” ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาประยุกต์ใช้ในการสอนแก้ปัญหา (สำโรช บัวศรี อ่างใน ทิศนา แฉมมณี, 2552: 300) ส่วนกระบวนการทางปัญญาที่ควรฝึกฝนให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้แก่ ฝึกสังเกต ฝึกบันทึก ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุม ฝึกการฟัง ฝึกบุจฉา-วิสัยทัศน์ ฝึกตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม ฝึกการค้นหาคำตอบ ฝึกการวิจัย ฝึกการเชื่อมโยงบูรณาการ และฝึกการเขียนเรียบเรียงทางวิชาการ (ประเวศ วะสี อ่างใน ทิศนา แฉมมณี, 2552: 301-302) ที่สำคัญยิ่งการเรียนโดยใช้โครงงานนั้น เป็นไปตามวิธีการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร(รัชกาล ที่ 9) ดังนี้ 1) แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 2) ทำตามลำดับขั้น 3) ทำงานแบบองค์รวม 4) ไม่ยึดติดตำรา 5) รู้จักประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด 6) การมีส่วนร่วม 7) ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม 8) ความเพียร และ 9) รู้ รัก สามัคคี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 11) นอกจากนี้ การเรียนแบบโครงงานยังช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิดเชิงระบบ เป็นบุคคลที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน คิดสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพิ่มพูนทักษะการพูด การนำเสนอ กล้าแสดงออก โดยครูมีบทบาทสำคัญที่จะต้องทำหน้าที่1) เป็นผู้ให้คำแนะนำผู้เรียน 2) เป็นผู้ให้คำปรึกษาผู้เรียน 3) เป็นผู้ชี้แนะ 4) เป็นผู้สนับสนุน 5) เป็นผู้เฝ้าติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และ 6) เป็น

ผู้สร้างแรงกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (ทิพวรรณ เดชสงค์, 2561) สำหรับสมรรถนะของครูที่ปรึกษาโครงการนั้น ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำโครงการ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้กว้างและรู้ลึก ซึ่งสมรรถนะครูที่ปรึกษาสำคัญได้แก่ 1) ความรู้โครงการ 2) ความสามารถในการให้คำปรึกษา 3) คุณลักษณะหรือเจตคติเชิงบวกต่อการให้คำปรึกษา และ 4) ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเป็นที่ปรึกษาโครงการ (พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา มีภารกิจและบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีพื้นที่ในความดูแล 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสันป่าตอง อำเภอหางดง อำเภอสารภี อำเภอดอยหล่อ และอำเภอแม่วาง มีสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมจำนวน 89 แห่ง โดยผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานนิเทศพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และงานด้านการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้มุ่งเน้นนิเทศ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อการปลูกฝังคุณธรรมอย่างหลากหลาย พัฒนาทั้งระบบโรงเรียน โดยกำหนดโครงการพัฒนาครูและโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทั้งระบบ โครงการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา (โรงเรียนสุจริต) ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ทุกปีต่อเนื่อง (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4, 2561: 40-41) โดยทุกโครงการจะใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนเลือกประเด็นปัญหาที่เกิดจากความสนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มสู่การลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้จากรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศ ประจำปีงบประมาณ 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบประเด็นปัญหาซึ่งสรุปจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับการนิเทศ เกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศของศึกษานิเทศก์ มีดังนี้ 1) การนิเทศใช้วิธีการแบบเดิม ๆ ไม่มีสื่อหรือวิธีการนิเทศที่น่าสนใจ 2) ผู้นิเทศมีความรู้ไม่ชัดเจนในเรื่องที่นิเทศ 3) การนิเทศส่วนใหญ่เป็นในลักษณะไปเยี่ยมหรือเพื่อการประเมินมากกว่าการให้ความช่วยเหลือ 4) การนิเทศไม่ได้เจาะลึกลงสู่ชั้นเรียนจริง 5) การนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด และ 6) ผู้นิเทศบางส่วนนิเทศในลักษณะสั่งการ ขาดความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับครู สำหรับประเด็นความต้องการมีดังนี้ 1) ให้ศึกษานิเทศก์นำสื่อ นวัตกรรม วิธีการใหม่ ๆ ไปพัฒนาครูหรือให้ครูใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียน และ 2) ให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปช่วยเหลืออย่างจริงจัง และต่อเนื่อง (กลุ่มนิเทศ ติดตาม

และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4, 2560: 111) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า 1) สถานศึกษาทุกแห่งจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรม แต่ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 การจัดการเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง 2) ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ไม่จัดทำและไม่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 3) สถานศึกษาโดยส่วนใหญ่จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมเป็นบางครั้ง ไม่ได้กำหนดปฏิทินกิจกรรมที่ชัดเจน 4) การนิเทศ กำกับ ติดตามขาดความต่อเนื่อง 5) หลักสูตรการพัฒนาครูไม่สอดคล้องกับความต้องการและความเป็นจริงของสถานศึกษา สำหรับด้านการดำเนินงานของสถานศึกษา ในภาพรวมทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยด้านครูและการจัดการเรียนรู้มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้บริหารและการจัดการ และ ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ตามลำดับ โดยเฉพาะด้านครูและการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานคุณธรรม การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนทำโครงงานคุณธรรม การเสริมแรง และการประเมินคุณธรรมผู้เรียน (ฉวีวรรณ ไชยพิเศษ, 2560: 115-116)

จากความเป็นมา ความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าจะมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคน ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน หากปล่อยไว้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในระยะยาวได้ จึงต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญ “การนิเทศการศึกษา” เป็นลำดับแรก เนื่องจากการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ช่วยเสริมขวัญ กำลังใจ และประสานความร่วมมือกับครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงได้พัฒนานวัตกรรมการนิเทศตามศาสตร์พระราชาเพื่อนำมาใช้ในสร้างคุณภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้นำไปสู่การสร้างคุณภาพผู้เรียนโดยใช้โครงงานคุณธรรม อันจะส่งผลต่อการเสริมสร้างคนดีของสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม และความต้องการได้รับการนิเทศของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

2) เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา บนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

3) เพื่อประเมินผลการนำกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา บนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมไปใช้จริง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบของแบบสอบถาม แบบประเมิน แบบวัดความรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) ประกอบด้วย ครู และผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) สถิติพรรณนา Descriptive Statistic สำหรับอธิบายบริบททั่วไปของกลุ่มเป้าหมายและพรรณนาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจ 2) สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน และใช้โปรแกรมในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่น ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t- test) และ หาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI) โดยใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา บนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม สำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม และความต้องการได้รับการนิเทศของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

(1) ผลการสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม และความต้องการได้รับการนิเทศของครูในสถานศึกษา ในภาพรวม พบปัญหาอันดับ 1 ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรม และ ด้านการกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

(2) ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของครูผู้สอนโครงการคุณธรรมในสถานศึกษา พบว่า 1) ด้านสภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมครูไม่เข้าใจเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้โครงการคุณธรรม จึงจัดการเรียนรู้โครงการคุณธรรมโดยไม่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมที่ครูจัดทำขึ้นส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้อง สมบูรณ์ ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่อง กอปรกับการนิเทศติดตามมีน้อยมาก ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงบันดาลใจและขาดทักษะในการทำโครงการคุณธรรม 2) ประเด็นที่ต้องการได้รับการนิเทศ ได้แก่ เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม ในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเชื่อมโยงหลักธรรมกับกระบวนการโครงการคุณธรรม การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลโครงการ และแนวทางการปรับพฤติกรรมผู้เรียนเชิงบวก รูปแบบการนำเสนอโครงการคุณธรรมที่หลากหลาย การต่อยอดการพัฒนาโครงการคุณธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมโดยนำลงสู่ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่น และ 3) ประเด็นเทคนิควิธีการหรือกระบวนการนิเทศที่ครูต้องการได้รับการนิเทศ ได้แก่ ให้ศึกษานิเทศก์เข้าใจสภาพปัญหาและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกับครูอย่างเป็นระบบ มีนวัตกรรมที่เป็นทั้งสื่อวิธีการหรือกระบวนการที่จะเข้าไปช่วยเหลือครู นิเทศแบบกัลยาณมิตรเข้ามาช่วยเหลือแบบเจาะลึกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ สนับสนุน กระตุ้นคิด โดยให้ความรู้และแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน พาคิด พาทำ สร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม ตั้งแต่การออกแบบจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน วิธีการวัดและประเมินผล มีการสะท้อนคิด และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2) ผลการสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา บนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม สำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

ในการสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาบนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม โดยผู้วิจัยได้นำกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ไปตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเป็นปรนัย (Objectivity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในภาพรวม 0.97 และผลการประเมินคุณภาพกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (= 4.16) อีกทั้งผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) พบว่ากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา มีความเหมาะสมเชิงทฤษฎี เชิงเนื้อหา มีความถูกต้อง ครบคลุมตามหลักและขั้นตอนการนิเทศสามารถนำไปใช้ในการนิเทศได้จริง และมีจุดเด่นที่ผู้วิจัยได้นำวิธีการทรงงานของพระบาท

สมเด็จพระบรมชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาล ที่ 9) มาบูรณาการเชื่อมโยงกับกระบวนการนิเทศ ทำให้ผู้นิเทศได้เข้าใจและเข้าถึงตัวผู้รับการนิเทศอย่างแท้จริง ส่งผลต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ โดยกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา (UPAPCEP Model) ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา (Understanding) ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทาง (Planning) ขั้นที่ 3 สร้างความตระหนักรู้ (Awareness) ขั้นที่ 4 ร่วมมือพัฒนา (Participation) ขั้นที่ 5 นิเทศ นำพาปฏิบัติ (Coaching and Mentoring) ขั้นที่ 6 ประเมินผลและรายงานผล (Evaluation and Report) และ ขั้นที่ 7 เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Providing and Sharing) จากนั้นผู้วิจัยได้นำกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาทดลองใช้ จำนวน 10 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครูจำนวน 10 คน และ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 267 คน

3) ผลการประเมินการนำกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชามาฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมไปใช้จริงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

(1) ผลการวัดความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมของครูในสถานศึกษาพบว่า ก่อนใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชามีคะแนนเฉลี่ย 19.42 โดยผลการทดสอบมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน (เต็ม) สำหรับหลังใช้ มีคะแนนเฉลี่ย 23.72 โดยผลการทดสอบมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน (เต็ม) เมื่อเปรียบเทียบกับกันจะเห็นว่าหลังใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชามีคะแนนผลการทดสอบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(2) ผลการประเมินความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมของครูในสถานศึกษา โดยก่อนและหลังใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า ก่อนใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 2.49$, S.D. = 0.76) สำหรับหลังใช้ ครูมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.3$, S.D. = 0.59) เมื่อเปรียบเทียบกับกันจะเห็นว่าหลังใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(3) ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมของครูในสถานศึกษา โดยก่อนและหลังใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา

ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า ก่อนใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.30) สำหรับหลังใช้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.31) เมื่อเปรียบเทียบกับกันจะเห็นว่า หลังใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(4) ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่มีต่อการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา พบว่า ในภาพรวม มีความพึงพอใจต่อการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.83)

(5) ผลการประเมินความสามารถในการจัดทำโครงงานคุณธรรมของผู้เรียน หลังนำกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาไปใช้จริงในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวม ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดทำโครงงานคุณธรรม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.62$, S.D. = 0.28)

(6) ผลการสอบถามคุณธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ในภาพรวม พบว่าผู้เรียนมีคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.66)

อภิปรายผล

จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาบนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม สำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) การสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาบนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม โดยผลการสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา (Understanding) ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทาง (Planning) ขั้นที่ 3 สร้างความตระหนักรู้ (Awareness) ขั้นที่ 4 ร่วมมือพัฒนา (Participation) ขั้นที่ 5 นิเทศ นำพาปฏิบัติ (Coaching and Mentoring) ขั้นที่ 6 ประเมินผลและรายงานผล (Evaluation and Report) และ ขั้นที่ 7 เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Providing and Sharing) นั้น เป็นเพราะว่ากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาบนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีการสร้างและพัฒนา ตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการนิเทศ

ที่สร้างขึ้นตามหลักวิชาการอย่างถูกต้อง จึงทำให้กระบวนการนิเทศที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรศักดิ์ สงเดช (2562) เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ศาสตร์พระราชาศาสตร์เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญยืนยันสอดคล้องกันว่าเป็นกระบวนการนิเทศภายในที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย และผลการประเมินและปรับปรุง กระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ศาสตร์พระราชาศาสตร์เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูก่อนและหลังการใช้กระบวนการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในตามศาสตร์พระราชาศาสตร์เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ในการหาคุณภาพของกระบวนการนิเทศโดยใช้วิธีสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัติ คุณแก้ว (2556) ซึ่งพบว่า การประเมินและตัดสินกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาศาสตร์พื้นฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมโดยวิธีสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้กระบวนการนิเทศที่มีความเหมาะสมเชิงทฤษฎี เชิงเนื้อหา มีความถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักและขั้นตอนการนิเทศ สามารถนำไปใช้ในการนิเทศได้จริง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Conrad and Wilson (1985) ที่กล่าวว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมิน ซึ่งถือว่ารูปแบบนี้เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือการวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษา และมีความเชื่อถือได้ เพราะถือว่า เป็นการตัดสินโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ หรือในวิชาชีพเป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้

2) ผลการนำกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาศาสตร์ไปใช้

(1) ประเด็นความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมของครูที่พบว่า ก่อนใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาศาสตร์พื้นฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีคะแนนเฉลี่ย 19.42 (เต็ม 25 คะแนน) ส่วนหลังใช้มีคะแนนเฉลี่ย 23.72 โดยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั้น เป็นเพราะว่ากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาศาสตร์พื้นฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีขั้นตอนและกระบวนการที่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน โดยเฉพาะในขั้นตอนร่วมมือพัฒนา (Participation) ที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมให้กับครูอย่างรอบด้าน

นิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมอย่างแท้จริง ส่งผลให้ครูมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิลา สงอาจินต์ และคณะ (2561) ที่พบว่า ผลการประเมินสมรรถภาพการนิเทศของครูผู้นิเทศในการจัดการเรียนรู้ตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ และการประเมินสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยในอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ ดำริ (2561) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูสถานศึกษาดงรักวิทยา ที่พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศหลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ ครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ

(2) ประเด็นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ที่พบว่า ในภาพรวมทุกด้านก่อนการใช้กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา ครูมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมอยู่ในระดับพอใช้ สำหรับหลังใช้ครูมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นว่าหลังใช้ สูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาบนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เป็นนวัตกรรมการนิเทศที่เป็นทั้งสื่อ วิธีการ และกระบวนการในการช่วยเหลือครู โดยมีลักษณะเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และเกิดจากความร่วมมือของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ทำให้ครูผู้สอนหรือผู้รับการนิเทศสามารถสร้างสรรค์ผลงานการสอนที่มีคุณภาพ และช่วยเหลือแบบเจาะลึกในรายละเอียดของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Al Munnir Abubakr (2018) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการนิเทศว่า กระบวนการนิเทศนอกจากจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ญัฐกฤษณ์ ภู้งัง (2561) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสถานศึกษาเขาใหญ่พิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ โดยหลังการใช้รูปแบบมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ และจากบันทึกการนิเทศ พบว่า ครูมีการพัฒนาเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(3) ประเด็นความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชابนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ที่พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชابนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเนื่องมาจากกระบวนการสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชابนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ได้สร้างและพัฒนาบนความร่วมมือของทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งมีการหาคุณภาพตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด จากนั้นจึงจัดทำร่างกระบวนการนิเทศ ตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการ ทดลองใช้ ปรับปรุง และจัดทำกระบวนการฉบับสมบูรณ์ตามลำดับ ในการดำเนินการทุกขั้นตอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับหลักวิชาการสมัยใหม่ว่าด้วยการนำและการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) ดังที่ John P. Kotter ได้นำเสนอว่าในการเปลี่ยนแปลงต้องทำให้คนตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเปลี่ยนแปลง (Establishing a Sense of Urgency) ต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ (Communicate the Vision) เพื่อให้คนได้เห็นทิศทางที่ชัดเจนที่จะเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้ครูเกิดความเข้าใจ อยากรู้ และมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg ที่กล่าวถึง ความชอบและรักงาน เกิดจากปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจจากงานที่ทำ เช่น ความสำเร็จ ของงาน การได้รับการยอมรับ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้คนเกิดความชื่นชมยินดีในผลงานและความสามารถของตน ถ้าตอบสนองปัจจัยเหล่านี้ของผู้ปฏิบัติ จะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสุดความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ ครูจึงมีความพึงพอใจในการนิเทศที่ช่วยให้ตนเองประสบความสำเร็จในการพัฒนางาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธีรศักดิ์ สงเดช (ธีรศักดิ์ สงเดช, 2562) ซึ่งพบว่า หลังจากการใช้กระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ศาสตร์พระราชาส่งเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุด

(4) ประเด็นความสามารถในการจัดทำโครงงานคุณธรรมของผู้เรียน ที่พบว่า โดยภาพรวม ผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยอาจเป็นเพราะกระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยผู้เรียนแต่ละระดับชั้นร่วมกันกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา เก็บข้อมูลในสภาพจริง

โดยครูเป็นทั้งผู้ชี้แนะ และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการทำโครงการคุณธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ ดำริ (สุพจน์ ดำริ, 2561) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูสถานศึกษาดงรักวิทยา ซึ่งพบว่า รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า “CIPIE Model” และพบว่า นอกจากครูผู้ทำหน้าที่นิเทศจะมีสมรรถภาพการนิเทศและมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ ครูทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศอยู่ในระดับสูงแล้ว ยังทำให้มีความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้อีกด้วย

องค์ความรู้จากงานวิจัย

เป็นการนำองค์ความรู้ที่ยั่งยืนของศาสตร์พระราชา ได้แก่ หลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่แล้วทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่หรือเรียกว่าได้นวัตกรรมใหม่ที่ใช้ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา เพื่อการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความยั่งยืน อีกทั้งนวัตกรรมการนิเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชา (UPAPCEP Model) ยังสามารถนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานอื่น ๆ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานได้ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับแนวทางของ UNESCO ที่กำหนดหลักการพื้นฐานของการปรับปรุงการเรียนรู้ของคนในศตวรรษที่ 21 ว่าด้วย The four pillars of learning ซึ่งประกอบด้วย Learning to know , Learning to do , Learning to live together to be ดังนั้น องค์ความรู้ด้านเป้าหมายของการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในหลักสูตรระดับต่าง ๆ เมื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของหลักสูตรก็จะเป็น วัตถุประสงค์ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (Cognitive Domain Psychomotor Domain & Affective Domain) และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ 17 ประการ (Sustainable Development Goals: SDGs) อีกด้วย

สรุป

กระบวนการนิเทศตามศาสตร์พระราชาบนฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม ทำให้ผู้นิเทศ ครูผู้รับการนิเทศ และผู้เรียนมีพัฒนาการสูงขึ้น ด้วยเพราะว่า

ใช้กระบวนการนิเทศที่เป็นระบบ มีขั้นตอนการนิเทศชัดเจน ทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะไปเป็นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง และขับเคลื่อนไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ กอปรกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีความสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา หลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการ เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม มองปัญหาจากจุดเล็ก ๆ หาสาเหตุของปัญหา กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา ร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่แสดงถึงความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. (2561). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. เอกสารที่ 1/2561.กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ฉวีวรรณ ไชยพิเศษ. (2560). **รายงานผลการนิเทศติดตามการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 โดยใช้บันได 5 ขั้น สร้างสรรค์สู่ความดี.** เอกสารอัดสำเนา. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.
- ณัฐกฤษฏ์ ภูซัง. (2561). **การพัฒนากระบวนการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนเขาใหญ่พิทยาคม. ศึกษาศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ทิตินา แคมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธีรศักดิ์ สงเดช. (2562). กระบวนการนิเทศภายใน โดยใช้ศาสตร์พระราชฯ เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของครูโรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย พัทลุง.
- พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2562). สร้างนวัตกรรมบนฐานการวิจัย PLC&Logbook. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิลา สงอาจินต์ และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง. **ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์. บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.**
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2561). **โครงการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทย ปี 2561.** กรุงเทพมหานคร: (มปท.).
- สุพจน์ ดำริ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนดงรักวิทยา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2561. http://www.nakaew.ac.th/news-detail_33558.
- Panich, W. (2012). **21st Century Skills.** Bangkok : Sodsri Saritwong Foundation. (in Thai)